

הלב מחפש כליה

שוכב כאן, בטיפול, בהמתנה לחלקי חילוף. נראה שאין אדם – לפחות לא בציבור החרדי – שאינו מכיר את תיבות האיסוף הזועקות מפינות הרחוב: 'אמא, הבטחת לנו עוף לשבת', ובכל זאת המייסד של המפעל הזה מחכה שמישהו יביא לו כליה לשבת. ובינתיים הוא יושב כאן, במחלקת הדיאליזה, ומספר בעיניים נוצצות על העשייה שכולה חסד. כשהוא מתאר את החלוקות שלא נגמרות בכל שבוע, מצפון הארץ ועד לדרומה, שבהן מחולקות עשרות טונות של בשר ועופות וכל מטעמים ליהודים נזקקים – הוא כמו מתעורר לחיים. עברו אין זה רק מפעל חיים, אלא החיים עצמם. ואף על פי שעכשיו הוא נלחם על החיים עצמם, הוא לא שוכח לרגע את חיי הנוחות של אחרים.

המיטה שעליה הוא שוכב באפיסת כוחות נדמית עתה כמלגזה – שאותה, אגב, לא הזניח ר' יוסף למרות קשיי מחלתו. את הרגעים הפנויים שבהם אין הוא נדרש להגיע לטיפול, הוא מנצל לסיוע במחסני הארגון כמו בימים הטובים, בטרם נפלה עליו הבשורה הקשה כי הוא הופך מתורם לנתרם, מנדיב לזקק.

חצי הכוס המלאה

הכל אירע בחג הפורים השנה. ר' יוסף כהן, האיש ואגדת החסד, איבד את הכרתו. הוא הובהל למרכז הרפואי ושם הורדם והונשם. האבחנה המיידית הייתה: קריסת כליות. מאז התאושש ושוחרר והוא מבקר שלוש פעמים בשבוע במכון דיאליזה כדי לקבל את הטיפול, עד שבעזרת השם תימצא עבורו כליה חדשה שתעמיד אותו על רגליו. "אני לא בחרתי בזה", הוא אומר, "אני נבחרתי!" והוא מסביר: "כאשר קוראים לך לעלות לתורה אתה צריך לעלות, נכון? לא שואלים אותך ואסור לך לסרב".

חם מאוד בחוץ. אני גומע מבקבוק המים הקרים שהבאתי עימי לא העליתי בדעתי שהאקט הטבעי והפשוט הזה הוא כמו לאכול ביום צום בפני אדם שמתענה. "אתה יודע מה הקושי הגדול שלי? שאסור לי לשתות יותר מדי". ר' יוסף מצביע על כוסית חד-פעמית קטנה על השידה שלצידו, כמו זו שמחלקים בה את הקידוש, ואומר בכאב: "לא משנה כמה חם לי וכמה אני צמא, מותר לי לשתות רק עשר כאלה ביום".

הוא נזכר באנקדוטה שעוררה אותו להתבוננות ומוסר: "כולם מכירים את 'ארמונות חן' בבני ברק. מדובר בחמישה אולמות שממוקמים בבניין אחד. אין עוד דבר כזה בארץ. לאחר שחליתי, עניין אותי

צפצוף המונוטוני לא פוסק, גם כאשר ר' יוסף כהן נכנס למכון הדיאליזה בפעם השנייה השבוע, בפעם החמישים מאז שהודיעו לו כי כליותיו כבר אינן מתפקדות כמו שצריך. כשהוא נכנס, גם הקירות החיוורים מקבלים גוון אופטימי בזה. ר' יוסף נשכב על מיטתו הקבועה, מיטה תשע, וממתין שהאח יסיים להחדיר לידו את המחט. "זה לא אוטובוס", הוא קורץ, "כאן יש מקומות קבועים". ר' יוסף כהן, האיש ואגדת החסד, המייסד של מפעל החסד העצום 'חסדי נעמי', יושב כאן עכשיו בעוד טיפול מייסר, שאולי מתיש את איברי הגוף אך לא מצליח להחליש את נימי הנפש. המחט

אין מי שלא נחשף למעצמת החסד שהקים רבי יוסף כהן בעשר אצבעותיו, עם עמדות התרמה בכל עיר בארץ וצי של משאיות שנושאות עשרות טונות של מזון לכל משפחה נזקקת | אבל עכשיו, האבא של 'חסדי נעמי' מחכה לתרומה מסוג אחר - יהודי שיתרום לו כליה ויסייע לו לחזור לפעילות מלאה | "אני מבטיח לתורם שותפות מלאה בכל החסד שאעשה מרגע התרומה", הוא אומר ודמעה מבצבצת מעינו | ריאיון מלא אמונה

יונתן בירנבוים

צילום: אלעזר ובר

שנתחבה לווריד שבידו כמו מחדירה בו בר' יוסף אמונה יוקדת שהכל לטובה ושתכף הכל ייגמר על הצד הטוב ביותר. "מה כבר ביקשתי?" הוא משחרר עוד חיוך אחד מני מאות ששחרר במשך ארבע שעות הדיאליזה, "בסך הכל כליה אחת"... אני מביט שוב באיש שלא מפסיק לתרום את חייו הפרטיים לציבור, ומבין שלא ר' יוסף כהן שוכב כאן על המיטה, אלא ארבעים שנות חסד עבור רבבת נדכאים ונזקקים, יתומים, אלמנות וניצולי שואה. כל זה נכנס מדי יום בחמש משאיות הנושאות עשרים ושמונה טונות של כל טוב ויוצאות לחלוקה בארבעים מוקדים ברחבי הארץ. עכשיו המשאיות עושות את דרכן אל היעד בצפת או בנתיבות, והמנוע

"אני יוצא מכאן שמח שנועד טיפול נגמר אבל בבית אני נזכר שנמחר יש עוד טיפול". הרב יוסף כהן על מיטת הדיאליזה

ייש לי אולמות מלאים בארגזי שתיה ואני אפילו סודה לא יכול לשתות". ר' יוסף כהן בשיוח מטלטל עם כותב העורות

אשפה

ר' יוסף נאנח ועובר למוסר ההשכל: "אתה מבין? יש לי מאה מיליון שקל רק באולמות שיש בהם מחסנים מלאים בארגזי שתיה מכל הסוגים והטעמים, אבל אני, אפילו סודה אין ביכולתי לשתות". אני נדהם מעוצמת ההכרה ונפעם מהאיש השוכב לפניי; מפעים להתבונן כיצד למרות כל הקושי והכאב – הוא יודע להתבונן ולקחת מוסר. מוסר כליות, אם תרצו.

לדעת כמה שווה הבניין עם האולמות שבו. התחלתי לקבל הצעות מחיר. היה מי שנתן לי הצעה של מאה מיליון שקל". ר' יוסף נאנח ועובר למוסר ההשכל: "אתה מבין? יש לי מאה מיליון שקל רק באולמות שיש בהם מחסנים מלאים בארגזי שתיה מכל הסוגים והטעמים, אבל אני, אפילו סודה אין ביכולתי לשתות". אני נדהם מעוצמת ההכרה ונפעם מהאיש השוכב לפניי; מפעים להתבונן כיצד למרות כל הקושי והכאב – הוא יודע להתבונן ולקחת מוסר. מוסר כליות, אם תרצו.

ר' יוסף ממשיך לאלף אותנו אמונה: "אם הקב"ה מחליט שבן אדם יהיה מוגבל בכמות השתייה, הוא לא זקוק לשומרים או לבית סוהר. מספיק שהכליה כבר לא מתפקדת כמו שצריך. נראה מי יעז לשתות יותר ממה שקצבו לו".

מן הסתם לצד הקושי הפיזי יש גם קושי נפשי, לא?

"אווה. הנה תראה מה מחובר לי ליד. לאורך הטיפול היד קשורה במחטים עבות ואי אפשר לזוז. אתה יודע מה זה לא לזוז במשך ארבע שעות? אפילו כשאני ישן אני זז לא מעט, ועכשיו אני צריך לשכב כמו אבן שאין לה הופכין".

מה החלק הכי קשה בהתמודדות הזאת?

כשימצא התורם היקר – כל זה ייגמר. בדיוק כפי שרצו משמיים שעכשיו אני אסבול, כך צריך לחכות שיגיע רגע הרצון בשמיים שאפסיק לסבול ואחזור לחיים תקינים. זה יקרה בעזרת השם כאשר יימצא התורם הנכבד ואוכל לחזור לחיים בריאים ופעילים".

אשר יצר' עם תזמורת

ר' יוסף מהרהר קמעה. נדמה כי הדיבור קשה עליו והוא מבקש מעט מנוחה לגופו המתייסר. השתיקה לא אורכת זמן רב. כעת הוא עובר לתובנה החשובה הבאה: "אנשים מברכים 'אשר יצר' כמו שאומרים 'תפילת הדרך' – מתחילים אותה במקום אחד ומסיימים במקום אחר. לא שמים לב למילים העוצמתיות שיצאו להם מהפה. לא מבינים מה זה עד שחלילה מתחילות בעיות. הבעיה היא שמברכים אותה כמה פעמים ביום, ולכן נדמה לנו ש'נקבים וחלולים' זה משהו שקיבלנו מהעירייה. לא חושבים על המשמעות של 'אם ייסתם אחד מהם או ייפתח אחד מהם'. אני מתפלל שהשם יזכה אותי לברך 'אשר יצר' כמו פעם, לפני שחליתי. אני אעשה מסיבה גדולה ואברך את הברכה הזו בריקוד לצלילי תזמורת".

"מה הכי קשה?" הוא חוזר על השאלה. "הכי קשה זו העובדה שאני לא יכול להיות פעיל בארגון שהקמתי בעשר אצבעותיי. התלות הזו קשה. יום אחד בדיאלוזה ויום אחד בבית. אבל גם ביום שאין דיאלוזה, הגוף צריך לנוח. אני משתדל כמה שאפשר לא להזניח את הפעילות, אבל בינינו, אני יוצא מכאן כשאני שמח שעוד טיפול נגמר וחוזר הביתה בשמחה. אבל בבית אני חושב על הטיפול של מחר וזה קצת משפיע על השמחה. בעוד עשרים ושתיים שנה אהיה בן מאה, ובינתיים עליי לעשות מה שאפשר.

"עם זאת", הוא ממחר לחזק ולהתחזק, "עלינו לדעת לקבל הכל באהבה ובשמחה.

"זרקו אותי מבית הספר כי לא ידעתי כלום, חשבתי כל הזמן רק על פרוסת לחם". ר' יוסף מסייע בעצמו בממלכת החסד שהקים

אשפה

גם בשקיות אשפה ושיגידו תודה. זה ממש לא ככה. גם צדקה צריכה להינתן בנעימות, במכובדות ובאסתטיות. וזה מה שקורה במחלקת דיאליזה שבה מבקר ר' יוסף שלוש פעמים בשבוע. רבים שמעו על המחלקה והטיפול, אבל לא רבים מבינים מה זה אומר עבור החולה ובני משפחתו. "אנשים שוכבים פה כמו זומבים", לוחש ר' יוסף. "שוכבים בשקט, לא מדברים ולא מחייכים. יש פה כאלה שכבר עשר שנים הם ככה. אני מגיע ומנסה להכניס קצת חיים במחלקה. להעניק קצת צבע ולנסוך תקווה. תמיד אני שר להם 'ארבע מי יודע, ארבע אני יודע, ארבע שעות במיטה'. ביום שישי אני שר להם 'היום יום שישי, היום יום שישי, מחר שבת, אין דיאליזה, שבת קודש'. מה נעשה? נשכב בעצבות ונוסיף דיכאון על דיכאון?"

"האח שמגיע להחדיר את המחטים מצויד גם בפלסטר להדביק על מקום הדקירה. לפעמים הוא לוקח פלסטר נוסף ואומר לי: 'יוסף, שנשים לך את הפלסטר על הפה? אולי כך תהיה קצת בשקט?... הוא כמובן צוחק, כי הוא יודע שאני לא אתן לו לסתום לי את הפה'."

כליה תמורת שותפות

ר' יוסף מבקש מבנו שיגיש לו תמונה שבה נראית שכונה דרום תל-אביבית.

לא עברה לך בראש מחשבה 'למה דווקא אני?' או מדוע נבחר דווקא מישהו שרבים תלויים בו?
"שמע, אדם שנכשל בדבר קטן – כמה הוא צריך לעבור ולעשות כדי שיכופר לו? אדרבה, דווקא כשבשמיים רוצים לנקות את האדם מכל רבב – מסייעים לו שזה יקרה בעולם הזה ולא בעולם הבא", מזקק רבי יוסף את תובנת האמונה המטלטלת.

"הכי קשה זו העובדה שאני לא יכול להיות פעיל בארגון שהקמתי בעשר אצבעותי. התלות הזו קשה. יום אחד בדיאליזה ויום אחד בבית. אבל גם ביום שאין דיאליזה, הגוף צריך לנוח"

חולה משפיע על כל המשפחה. באחת הפעמים הן שמו לב שאישה אחת יושבת ליד בעלה, לא מדברת ולא מחייכת, רק סובלת בדממה. הן מייד הבינו שלאישה כזו אין חשק לבשל ולטפל בצרכים הבסיסיים של הבית. ביקשתי מהקייטרינג שעובד אצלנו באולמות להכין מנות עבור אותן משפחות. הסרנו את המדבקות של 'חסדי נעמי' מהקופסאות והארגזים כדי שאותן משפחות לא יתיישו לקבל את האוכל. הרי הם אנשים רגילים, ואולי אפילו לא חסר להם כסף, אבל חסר להם הרבה יותר מזה. חסרה להם חיות. "גם ביקשתי שלא ישימו את האוכל בכלים חד-פעמיים או בתבניות אלומיניום, אלא אך ורק בכלים אמיתיים, יפים ושימושיים. שתהיה תחושה טובה. יש שחושבים שאם זו צדקה, אפשר לארוז

למרבה הצער, חתנו של ר' יוסף חולה כבר תקופה במחלה ממארת. ואם זה לא מספיק, גם החתן של חתנו מתמודד עם גידול מורכב. בתו של ר' יוסף, אשת חתנו, ונכדתו, בת חתנו, נחשפו מטבע הדברים למשפחות נוספות המלוות את יקירן המתמודד לא עליו עם אתגר בריאותי לא פשוט. בהיותן נשים שגדלו בבית של חסד, הן מסייעות לאותן משפחות בלי להביט אל ההתמודדות האישית שלהן, ובלי שיפריעו הדאגות האישיות והריצות מטיפול אחד למשנהו.
ר' יוסף לא מסתיר כלום. אדרבה, עבורו זהו עוד מקור לגאווה: "הן יושבות ליד הבעלים שלהן, מתבוננות סביבן, ומבינות עד כמה הן משפחה

אבא, הבטחת לנו כליה לשבת. בין טיפול לטיפול ר' יוסף ממשיך בפעילות החסד

אבא

"הנה, במשפחתי רבים היו שמחים לתרום כליה, אבל לכל אחד יש סיבה אחרת שמונעת ממנו לתרום. אחד סוכרתי, השני חולה כרוני, ועד שיש אחד בריא – הוא סוחר משקל יתה."

"לפי מחקרים שקראתי, והיום זה דבר ידוע, אין שום נזק לאדם בריא שתורם כליה. זה רק נשמע מפחיד. אנשים חוששים לתרום דם, וכליה על אחת כמה וכמה. אבל האמת היא שאין לפחד הזה שום בסיס. דע לך, אדם שיתרגל לתת משלו לאחרים, עם הזמן יוכל גם לתת כליה לאחרים."

מה היית רוצה להגיד לתורם הפוטנציאלי שקורא את השורות האלו?

"אין ספק שמי שיוזם להיות התורם, יהיה שותף סמוי אך מלא לכל פעילות החסד הענפה של הארגון. גם היום אני משתדל שלא להפסיק את הפעילות ולעשות בעצמי מה שאני יכול, ובכל זאת אני רואה ומבין שאני מוגבל. אני חושש לקבל עליי יוזמות חדשות של חסד, כי מי יודע מה יהיה. אבל לאחר התרומה בעזרת השם, כשאחזור לפעילות כמו פעם ואף הרבה יותר – כל זה יירשם לזכותו של התורם האדיב."

אני מאחל לר' יוסף בריאות איתנה בגוף ובנפש, ושבוחן כליות ולב ימציא לו את מבוקשו בתוך שאר חולי ישראל. צורכי עמך מרובים, וזקוקים לאדם הזה שכולו לב. פעם ראשונה בחיי – הרהרתי במעלית – פגשתי לב שמחפש כליה. ■

"עלינו לדעת לקבל הכל באהבה ובשמחה. כשימצא התורם היקר - כל זה ייגמר בדיון כפי שרצו משמיים שעכשיו אני אסבול, כך צריך לחכות שיגיע רגע הרצון בשמיים שאפסיק לסבול ואחזור לחיים תקינים"

מצליח להסדיר נשימותיו ולחזור אל ההווה: הוא שוכב על מיטת בית חולים, מרותק למכונת דיאליזה. באחת חזרנו אל המציאות: זה שהקדיש את כל חייו לאחרים מבקש רק דבר אחד – שיימצא עבורו תורם כליה כדי שיוכל להמשיך בנתיבה.

מה עיקר הקושי כאשר ממתנינים לתרומת כליה?

"הכל. גם אם ימצא מי שנדבו ליבו לתרום כליה, צריך לבדוק שסוג הדם שלו ושלי תואמים. ואם נמצא שכן, צריך לבדוק שהגוף שלי מסוגל לקלוט את הכליה שלו. וגם אם זה ימצא אפשרי, יצטרכו לבדוק שהלב שלי מסוגל לעמוד בהרדמה כללית בעת ההשתלה. אם אתה באמת רוצה להבין מה נדרש כאשר ממתנינים לתרומת כליה, בשתי מילים: שייעתא דשמיא."

הוא מסתכל בה ודמעות נקוות בעיניו. "בשכונה הזאת גדלתי. שכונה של עבריינים. שכונה של פשע. אותי זרקו מבית הספר בכיתה ה'. אמרו לי שאני טמבל. ולמה ככה קראו לי? כי אני לא יודע כלום. ולמה אני לא יודע כלום? כי הייתי צריך לחשוב כל הזמן על חתיכת לחם. פשוטו כמשמעו. אני לא מדבר על מותרות. גדלנו בעוני".

קולו של ר' יוסף משתנק כשהוא חוזר עשרות שנים לאחור, אל סערות ימי ילדותו: "הייתי הולך ברחוב ומחפש קצת נחושת בכל מיני מכשירי חשמל זרקים בשביל למכור את המתכת ולקנות לעצמי לחמנייה. לא בשביל משהו אחר. היינו במשפחה זוג הורים וחמישה אחים שחיים בעוני ובחוסר כל. הייתי מביא לחמים שחורים הביתה. אמא הייתה לוקחת את הלחם, שמה בארון למעלה ואומרת לי בלאדינו, שפתנו מטורקיה: 'נוט אה פודה אתה דה פאן פרסקו'. כלומר, 'אני לא יכולה להשביע אותך מלחם טרי'. היא שמה את הלחם הטרי בארון והוציאה לנו לחם משלשום."

אני מביט בתמונה ובר' יוסף חליפות ומתקשה להאמין שהילד מהשכונה גדל והפך למעצמת חסד, שאת שמה, אגב, העניק לזכרה של אימו, מרת נעמי ע"ה. ללב ענק, שאפילו עכשיו, בימי שיש, סוחר בידיו ארגזים מלאים בסעודות שבת למשפחות של חולים.

דקות ארוכות חולפות עד שר' יוסף